

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

DOMINICA XXII. POST TRINIT.

Evangelium Matth. 18. v. 23. -- 35.

EXORDIUM.

CUm Moles jussu Dei virgam suam projiceret, versa est illa in colubrum: unde exterritus Moles, ita ut fugeret. Sed dixit Dominus Deus, ut extenderet manum suam, & apprehenderet caudam ejus. Hoc facto, versa est in virgam in manu ejus, Exod. 4. v. 4.

Ex hac historia pii veteres elegantem Allegoriam confecerunt.

Peccatum, Vos mei! colubro non dissimile est, primò *ratione originis*. Oritur enim à Diabolo, qui serpens antiquus dicitur, Apoc. 12. v. 9. quia per serpentem Protoplastos nostros in Paradiso seduxit, Gen. 3. v. 1. deinde & *ratione veneni*, quo infectus est. Unde Siracides: Quasi à facie colubri fuge peccata, & si accelleris ad illa, mordebunt te, Sir. 21. v. 2. Nam hic coluber alios secum affert: sicut Deus serpentes ignitos misit in Israelitas, cum peccassent, ad plagas & mortes plurimorum, Num. 21. v. 6. Ita hodie tenus adhuc multiplices pœnas & plagas habet, quibus impœnitentes castigat: Tormenta bellica, quæ & ipsa serpentes *Seldschlangen* vocantur: Famem, quæ instar serpentis ex unâ regione in aliam serpit, & ut ignis, medullam consumit in ossibus, Thren. 1. v. 13. ut sint velut bis mortui, Ep. Jud. v. 12. ut & febres pestilentiales, quibus homines subito abripantur, & morti mancipantur. Est enim justus judex, & Deus minitans,

per singulos dies, Psal. 7. vers. 12. seqq.

Hæc mala ut antevertamus, velut Moles caudam hujus colubri apprehendamus oportet: h. e. perpendamus, quid tandem peccata sequatur, nempe temporalis & æterna mors, quæ & stipendium peccati dicitur, Rom. 6. v. 23. Hinc Veteres dixerunt, peccatum non intuendum, *tantumquam accedens*, ubi blanditur & voluptatem ostendit: sed *tantumquam recedens*, ubi pœnitentia consequitur, & ejusmodi fructus, in quo erubescimus, Rom. 6. v. 21.

Hoc si servus ille nequam ad animum sibi revocasset, non adeo securè in diem vixisset, & peccata peccatis cumulasset, dum adeo æs alienum multiplicavit, ut decem millibus talentorum Domino obstrictus, solvendo non fuerit. Ut pluribus ex prælecta Pericope audiemus.

Nos instituti nostri memores spectabimus

I. *Triplicem Querelam.*

II. *Triplicem Medelam.*

III. *Triplicem Cautelam.*

J. J.

Exegetis.

DE Persis scribitur, quod duobus vitiis laborent, quorum primum, *multum debere*, alterum, *multum mentiri*.

Utrumque vitium reperitur in servo nequam prælecti Evangelii. Debat enim

Do.

Domino suo decem millia talenta: ejusmodi summam, cui solvendo non erat: & tamen promittebat, si patientiam haberet Dominus, se omnia redditurum ei. Hoc vanum erat. Quomodo enim servus decem millia talenta, quæ sex milliones conficiunt, solveret?

Servus hic obærat, *imago est nostrum omnium*. Natura enim & ipsi debito maximo premuntur, eaque transgressione Decalogi aded cumulavimus, ut non modò decem millia, sed decies millena millia talentorum Deo debeamus. In multis enim offendimus omnes, Jac. 3. v. 2. & licet emendationem vitæ polliceamur, tamen id nunquam præstatur, sed requiescimus in fecibus nostris, donec Deus venit, & ad rationem reddendam adstringit nos, sicut in prælecta Pericope audimus, quod Rex diem constituerit, quâ servi comparere & rationem reddere debeant, quomodo hæcenus bona concedita administrarint.

Querela respicit

I. *Peccatorum cumulationem*, quâ hic servus Domino obærat fuit. Nam oblatu est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Hæc tanta summa est, quam homo privatus non possidet. Talentum enim æstimatur sexcentis coronatis, ut Budæus supputat. Faciunt igitur decem millia talenta, sexagesies centena millia coronatorum, seu sexaginta tonnas auri. Hoc ipso verò delineatur nobis *maxima peccatorum moles*, quæ ut decem millia talenta animum nostrum premit & angit, iniquitates nostræ multiplicatæ sunt, super capillos capitis nostri, Psal. 40. v. 14. & super arenas maris, Orat. Man. v. 9. delicta quis intelliget? Psal. 19. v. 15. Non est, qui fa-

ciat bonum, non est, usque ad unum, Rom. 3. v. 10.

Id facillè patet, si ad singula præcepta rationem revocamus, & vitam nostram prout decet examinamus: hoc modo nemo infontem se agnoscer, sed potius intimam naturæ suæ depravationem luculenter perspiciet. Præcipuè quia Dominus jussit venundari servum & uxorem, & filios: & omnia quæ habebat & reddi. Est enim Deus zelotes, visitans iniquitatem Patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum, qui oderunt eum, Exod. 20. v. 5. Interea tamen fores gratiæ clausæ non sunt, sed potius illud Chrysostomi locum habet: *Millies lapsus, millies regredere*, & gratiam posce, ut servus hic nequam: sic Dominus & debitum & pœnam remittet, teque ut pater filium prodigum, cum gaudio suscipiet, Luc. 15. v. 20.

II. *Conservi strangulationem*. Egressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios, & injecta in eum manu, obtorto collo trahabat, dicens: Redde quod debes. Græca vox indicat, quod aded tyrannicè ipsum tractarit, ut ipsum quasi strangulaverit, & vita privarit. En nequitiam, & tyrannidem, servi hujus nequam!

Verùm si oculos in mundo circumferimus, idem usu evenire cernimus, idque fit i. *Circumventionem*. Inveniuntur siquidem, qui scœnore & usuris proximum aded exhauriunt, ut necessariò ad stipem ille redigatur. Sed vix ei, qui multiplicat non sua: usquequò aggravat contrà se densum lutum, Hab. 2. v. 6.

2. *Exactione*, quando Magistratus nimis

exactionibus subditos emungit, ut sit bonus odor ex re qualibet. Id vocat Michas pelles tollere de super eis, & carnes de super ossibus eorum, Mich. 3. 3. Panis egentium, vita pauperis est, qui defraudat illum, homo sanguinis est, Sir. 34. v. 25.

3. *Persecutione.* Quando Esau Jacobo mortem minatur, ut propterea solum vertere, & in Mesopotamiam ille fugere cogatur, Gen. 27. v. 41. seqq. Aut communis persecutio oritur, ubi illi qui characterem bestiae suscipere renuunt, in exilium aguntur, & opibus nudantur, vel planè vita privantur, sicut per Inquisitionem Hispanicam multa millia miseris modis perempta, imò igni tradita novimus, Subveniat Deus prestis, ut fidem & bonam conscientiam illi conservent, 1. Tim. 1. v. 19. & rapinam bonorum suorum cum gaudio suscipiant, cognoscentes, habere se meliorem & manentem substantiam in cælis, Hebr. 10. v. 34.

Et ut semel dicam, quocumque te vertes, videbis quòd violentia justitiæ prævaleat, propterea languent leges, & non pervenit usque ad finem iudicium, Habuc. 1. v. 4.

Sed Deus id impunitum non relinquet. Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus, ponam in salutari, Psal. 12. v. 6.

Contrà verò confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis, Psal. 68. v. 22. tùm justum apud Deum erit, reddere iis qui affligunt nos afflictionem, nobis verò, qui tribulamur, requiem in revelatione Domini Jesu de cælo, 2. Thess. 1. v. 6.

III. *Denogatam condonationem.* Obsur-

deficit enim servus ille nequam ad supplicationem conservi sui. Nam ut Evangelista ait: Noluist ille, sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum.

Probè notandum, quod Evangelista temporis mentionem faciat, quando id factum sit, nempe non post octiduum, vel mensem elapsum: sed cæpse horâ, ubi à Domino exierat, & gratiam decem millium talentorum remisit impetraverat. Unde patet, quod omnia adhuc in recenti memoriâ habuerit, & tamen tantâ vecordiâ est, ut nolit conservi sui misericordiâ tangi, & centum denarios, qui si nostræ monetæ applices, vix decem coronatos vel quindecim florenos constituunt, ipsi remittere, vel ad minimum aliquantis per patientiâ in conservum suum uti.

Nos eodem genio sumus. Deus Opt. Max. decem millia talenta peccatorum nostrorum, dudum expunxit, & sanguine pretiosissimo Filii sui Chirographum, quod adversum nos erat, delevit, Col. 2. v. 14. quin & adeò bonus est, ut per Ministerium verbi quotidie nobis reconciliationem offerat, 2. Cor. 5. v. 20.

Nos verò adeò duri & inclementes sumus in proximum, ut ipsi ne centum quidem denarios remittere velimus: & sæpè ob levem causam, odio, invidentiâ & inimicitâ prosequamur eum usq; ad mortem: ut rectè Siracides, cap. 28. v. 3. seqq.

Ejusmodi hominum in hac sece mundi plurimi sese offerunt, qui sine affectione & irreconciliabiles sunt, 2. Tim. 3. v. 3. Sed via illorum complanata lapidibus, & in fine illorum, profunditas inferni, Sir. 21. v. 11. idèò vocat eos hîc Christus servos

ne-

nequam, siue malos, à Patre eorum Diabolo, qui καὶ ἐξοχὴν πονηρῆς dicitur, Eph. 6. v. 16.

Verè servi nequam appellari possunt:

1. *Tanquam ingratorum ingratiſſimi*, Deut. 32. v. 1. Deus cœlestis Pater condonat ipsis quotidie tot centena peccata, imò decem millia talentorum, & illi non adedè benigni sunt, ut proximo centum denarios remittant. Quid centum denarii respectu centum millium talentorum? Nulla hîc prorsus proportio est. Ingrati ergò hospites sunt, qui id non agnoscunt, nec proximo nocenti remittunt, Sir. 28. 2.

2. *Improborum improbiſſimi*: qui vel planè preces negligunt, vel licet orent, tamen oratio inefficax est. Deus enim peccatores non exaudit, Joh. 9. v. 31. quin omniâ illorum opera in maledictione maledicta sunt, Mal. 3. v. 9. Si templum frequentant, frustra frequentant. Nam semen verbi divini corde mundo excipiendum est, si radicare & fructificare debeat, Luc. 8. v. 15. Si peccata confitentur, sine fructu id fit. Quia enim odio irreconciliabili ergà proximum ardent, & peccata retinentur, Joh. 20. v. 23. Si sacra cœna utuntur, & hîc salutari effectu carent: est enim ἀγάπη ad quam implacabiles non pertinent: & licet illius compotes fiant, tamen in iudicium eam sibi edunt & bibunt, 1. Cor. 11. v. 29. Si elemosynas erogant, nec hæc à Deo attenduntur, quia sine caritate fiunt, juxta illud Pauli, 1. Cor. 13. v. 3.

3. *Perditorum perditissimi*. Quamdiu enim in ejusmodi implacabilitate degunt, sub irâ Dei & potestate Satanæ sunt, nec ullam salutis spem habent. Wann ihr die Briten nicht liebet / so seyd ihr des Teuffels /

wo ihr geht und steht / scribit B. Lutherus, in Postilla domestica. Qui id non credit, danno suo certissimo aliquando experietur.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fuit

1. *Ex rivulo divinae Clementia*, quam Rex servo huic obærato exhibuit. Misertus quippè illius dimisit illum, & debitum dimisit ei.

Cum Imperator Hadrianus imperium suscepisset, civibus Romanis & aliis in locis degentibus magnam pecuniæ vim, quam ætario Imperatoris debebant, remittebat, & syngraphas in publico foro cremari jubebat, quò securiores forent, ne & in posterum propterea compellarentur.

Idem Justinus II. suasu conjugis suæ Sophiæ fecit, & hoc ipso subditos sibi magna benevolentia devinxit.

Sed quanto munificentior est Rex Regum, & Dominus Dominantium, qui non modò huic servo decem millia talenta donavit, sed & idem quotidie facit si seriâ penitentia ad eum nos convertimus. Non enim vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat, Esa. 18. v. 23. quin ex hac causâ omnia conclusit in incredulitatem, ut omnium misereatur, Rom. 11. v. 32.

Hinc elucescit, non exiguam, sed infinitam misericordiam esse, quâ Deus nos prosequitur. Quæ? qualis? quanta? quærunt in Scholis. Sic & nos hic quæri possumus. Primò, quæ? Resp. non hominis, hæc enim saltem circâ proximum: misericordia autem Dei super omnem carnè,

Sir.